

Sophie:61

ISSN 1602-9631

Sophie Brahe (1556–1643) var Danmarks første kvindelige astrolog

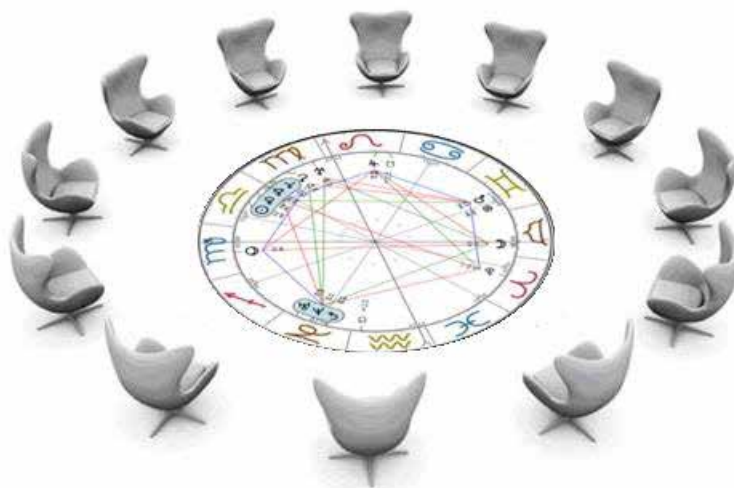
Forskningsåret 2017

FORSKNING

af Claus Houllberg

Dette nummer af Sophie gør status over året 2017, som på flere måder er skelsættende for Astrologisk Museum. Først og fremmest fordi museets eget forlag, Museum Astrologicum, har udgivet en række universitetsarbejder om astrologi. Det er første gang nogensinde i astrologiens 500-årige historie på dansk grund, at dette er sket.

Museet har på dette felt ydet en pionerindsats, som især er bemærkelsesværdig, fordi den bryder med en fundamental misforståelse omkring astrologisk forskning. Stort set hele det tyvende århundredes forskning har været på naturvidenskabelige præmisser, mens det 21. århundrede viser vejen gennem den humanvidenskabelige forskning. Dermed får astrologien sit rette videnskabelige tilhørsforhold i moderne tid. Endda har astro-

logien fundet en niche i religionshistorisk regie, idet den her er rubriceret under 'esoterisme', der er en samlebetegnelse for en række emner, der ikke hidtil har haft nogen naturlig akademisk plads. Ordet esoterisme må ikke forveksles med esoterisk, der må opfattes som en specifik fagbetegnelse for åndelig litteratur, mens esoterisme er langt bredere og omfatter alle former for 'my-

sticisme' og psykiske fænomener.

Universitetsastrologien er karakteristisk ved, at den omhandler astrologi som fænomen. Dels historisk og sociologisk, dels filosofisk og lingvistisk. Den akademiske astrologi har med andre ord ikke noget at gøre med astrologi som fag, dvs. tydningskunst. Dermed kan man med god ret hævde, at den akademiske litte-

s.4 : Akademisk astrologi s. 5: Synkronicitet s. 7: Smånyt

ratur om astrologi er med til at styrke faget og gøre dets begreber skarpere.

Statusværker

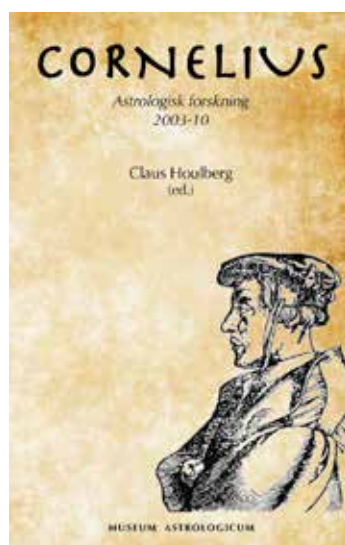
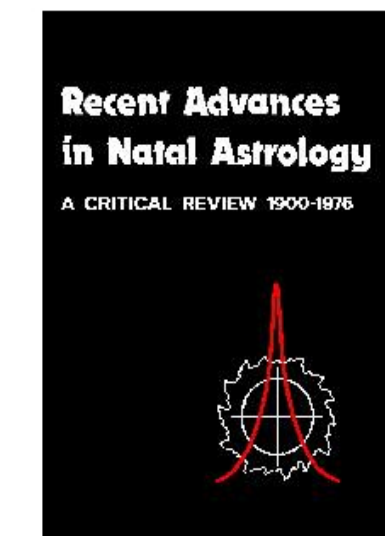
Mget af det tyvende århundredes forskning i astrologi findes nu i to digre samleværker, der er af stor historisk værdi. Dels det klassiske værk fra 1977, *Recent Advances in Natal Astrology 1900-1976*, redigeret af skotten Arthur Mather og australieren Geoffrey Dean. Dels i et opfølgende værk fra 2015, *Tests of Astrology*, redigeret af de samme to plus engelske David Nias og hollandske Rudolf Smit.

Den begyndende humanvidenskabelige forskning findes på dansk grund i samleværket fra 2016, *Cornelius*. Det rummer samtlige artikler fra Astrologisk Museums forskningstidsskrift, der udkom 2003-10. Formålet var en tiltrængt begrebsafklaring omkring især kvalitativ forskning og statistisk forskning.

Disse tre værker udgør en slags status over den astrologiske forskning op til da og er samtidig et afsæt for den videre indsats. Man kan sige, at der med disse værker er sat et punktum for en indledende fase, hvor der samtidig markeres en ny begyndelse.

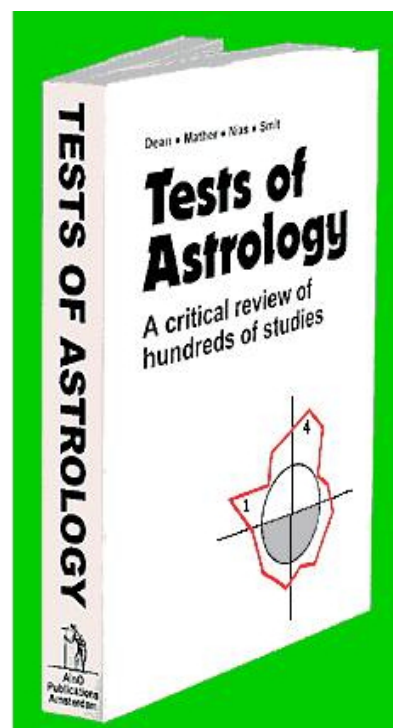
Humanforskning

På dansk grund bliver det nye stadium eller niveau af astrologisk forskning sat i gang af værket fra 2015 om *Dansk Astrologis Historie*. Det er en samling af artikler, der blev publiceret i Astrologisk Museums tidsskrift SOPHIE gennem årene 2006-13, altså nogenlunde samtidig med artiklerne i *Cornelius*. Værket rummer den første beskrivelse nogensinde af den danske astro-

logis tre perioder, renæssancen, 300-årsnatten og moderne tid op til årtusindskiftet, hvor renæssance og moderne tid er på hver cirka 100 år.

Denne indsats blev fulgt op af en genudgivelse af *Astrologiens idé* fra 1995. Den blev opdateret, 40% udvidet og udgivet i 2016 af Astrologisk Museum under titlen *Astrologiens idéhistorie*. Den er forfattet af Lars Steen Larsen, Erik Michael Zonkjer og Per Kjærga-

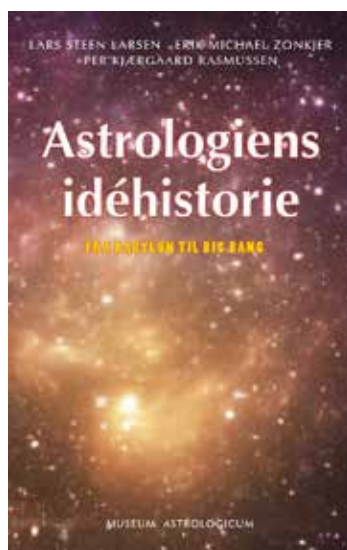

ard Rasmussen. Også dette værk er enestående, idet forfatterne udover at beskrive de astrologiske ideers udvikling i fortiden tillige giver nogle perspektiver på en mulig videreudvikling af disse.

Universitetslitteratur

Dermed kan man sige, at vejen var banet for udgivelse af egentlige universitetsarbejder om astrologi. Det viser sig, at i nogenlunde samme periode som de øvrige værker blev forfattet, blev der i al stilhed udarbejdet kandidatspecialer og PhD-afhandlinger på stort set samtlige danske universiteter. Der er altså ikke tale om et isoleret miljø på et enkelt universitet, men om en bred tendens til at betragte astrologi som et interessant emne på linje med mange andre.

Dermed er vi fremme ved nutiden og året 2017, hvor vi for første gang ser egentlige universitetsarbejder om astrologi udgivet

undersøgelse af, hvorfor moderne mennesker går til astrolog. Konklusionen er en ganske anden end det tyvende århundredes forskning har kunnet afdekke, idet den astrologiske konsultation nu ansues som en identitetsskabende situation.

Flere udgivelser

Året 2017 ser måske to yderligere udgivelser af akademisk astrologi. Det handler om et kandidatspeciale fra Københavns Universitet om *Astrologi og den klassiske hermetik* af Lars Steen Larsen. Værket undersøger astrologiens rødder i den hermetiske filosofi, som ofte forbindes med astrologi.

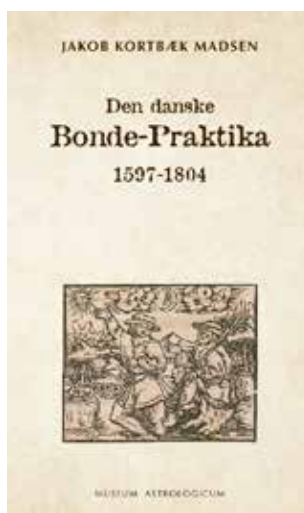
Endelig er der truffet aftale om udgivelse af samme forfatters PhD-afhandling fra Lund Universitet om *Western Esotericism*. Heri ses astrologiens rolle i gennem de åndelige traditioner i Europa. Hermed afsluttes året 2017 og foreløbig også de akademiske udgivelser fra Astrologisk Museum. 🍏

herhjemme. Det er museets eget forlag, Museum Astrologicum, der er frontløberer her. Udgivelserne begynder med værket *Synkronicitet* af Anders Rosendahl fra Roskilde Universitet. Her diskuteres begrebet synkronicitet og dets egnethed som beskrivelse af virkeligheden samt dets anvendelighed for astrologer.

Bogen følges op af *Den danske Bonde-Praktika 1597-1804* af Jakob Kortbæk Madsen fra

Aarhus Universitet, som heri dokumenterer udgivelse af populærastrologi i 300-årsnatten. Et hidtil uopdyrket område.

Udgivelserne kulminerer før sommerferien med den første danske PhD-afhandling om astrologi, *Signs of the Times* af Kirstine Munk. Den er som alle PhD-afhandlinger forfattet på engelsk, da kun danskere taler dansk. Værket er en sociologisk

Akademisk astrologi

FORMIDLING

af Claus Houlberg

Den universitære afdækning af astrologien og dens historie er trådt ind i en ny fase, idet et autoritativt referenceværk udkom i 2016. Titlen er *Western Esotericism in Scandinavia* og er redigeret af to danske forskere, Henrik Bogdan fra Gøteborg Universitet og Ole Hammer fra Syddansk Universitet.

Værket er digert og rummer et halvt hundrede artikler, forfattet af 37 forskere og rummer snart sagt alt, begrebet 'vestlig esotericisme' dækker. Herunder også den danske astrologis historie, samt den svenske, den norske og den finske astrologis historie. Tilmed både med fokus på renæssancen og på moderne tid.

Museets rolle

Dermed kan man hævde, at Astrologisk Museum er nået til en kritisk fase. Det sker, fordi dets formål med at give en dokumenteret beskrivelse af astrologien som fænomen og som fag nu kan siges at være opfyldt i et vist omfang. Eller man kan se, at en væsentlig del af dette arbejde nu synes at overgå til andre aktører på scenen.

Hvilket rejser spørgsmålet: Hvad er museets *raison d'être*? Hvad er museets opgave i fremtiden, her hvor dets første mål synes at være nået? Disse spørgsmål rejses i anledning af den status, som blev givet i forrige artikel om *Forskningsåret 2017* her i dette nummer af SOPHIE

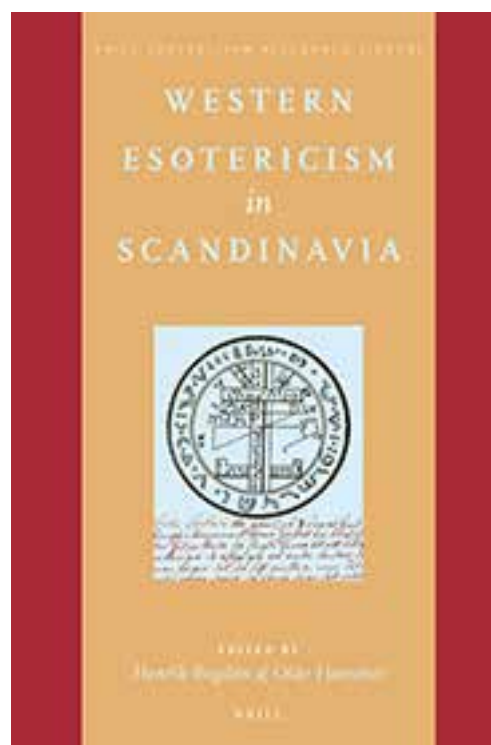
Museets foreløbige resultater er udgivet i, hvad der kunne kaldes 'Sophie-bogen' med titlen *Dansk astrologis Historie* og med den tilsvarende 'Cornelius-bog' med titlen *Cornelius – dansk forskning 2003-10*. Disse to værker samler, hvad der er blevet udgivet af museets to tidsskrifter, SOPHIE og CORNELIUS, siden deres stiftelse. Heri rummes en væsentlig del af museets formidling til dato.

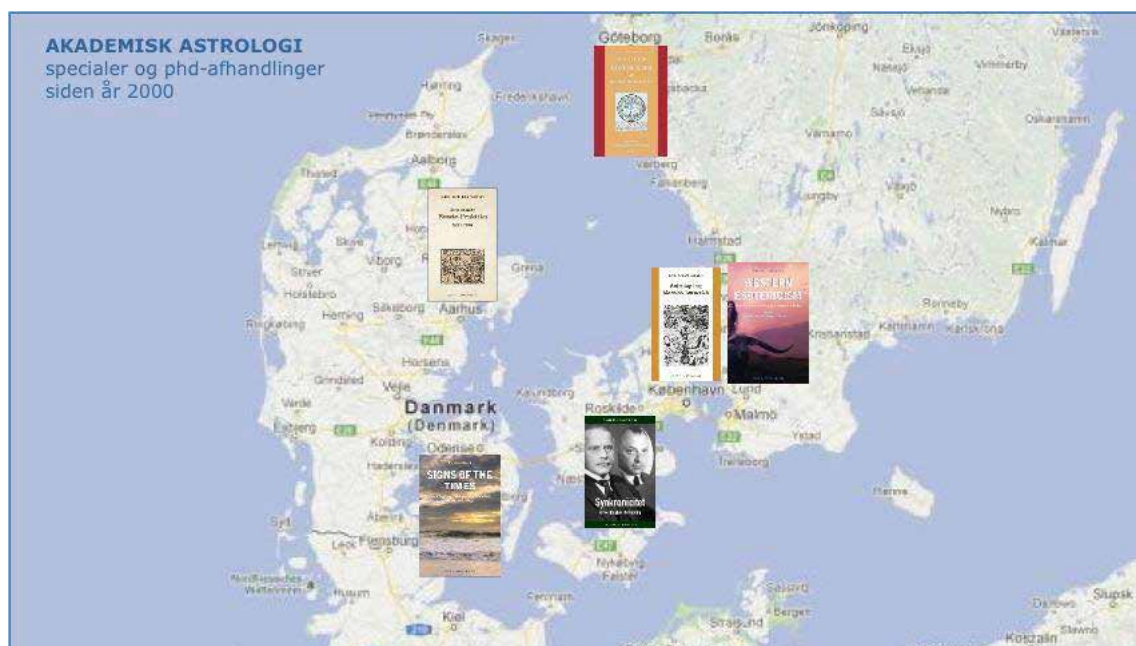
Forlagets rolle

Oprettelsen af forlaget Museum Astrologicum har til formål at udgive pionerværker om astrolo-

gi. Dels 'Klassisk Bibliotek', som rummer historiske værker fra før årtusindskiftet, dels moderne dokumentation og forskning, som rummer nutidige værker fra det 21. århundrede og endelig 'Akademisk Bibliotek', der rummer univeristetslitteratur. Umiddelbart kan disse udgivelser jo fortsætte uhindret, men spørgsmålet er, om museet har økonomi til at opretholde udgivelsen af den akademiske litteratur, for der er ikke det store salg i den endnu.

Hosstående illustration fortæller om spredningen af denne litteratur, hvor værkerne er placeret ved de universitetsbyer, hvor de er skabt. Som det ses er Aalborg Universitet indtil videre det eneste herhjemme, hvor der ikke findes astrologiske arbejder. Bortset herfra, er det samtlige danske universiteter, som er repræsenteret, inklusive universiteter i det gamle danske land, Skåne, kan man sige.

Museet må i den kommende periode tage sin rolle og sin kapacitet op til fornyet overvejelse, hvad angår udgivelse af akademisk litteratur. Til gengæld kunne der ligge en opgave i at udgive klassiske værker, især hvor de på dansk introducerer specialer, som ikke før har været udgivet herhjemme. Eller sagt på en anden måde: Museet bør måske ikke længere fokusere på at formidle astrologien som fænomen i samfundet, men i højere grad samle sig om at støtte en udvikling af fagets specialer.

Tidsskriftets rolle

Umiddelbart er tidsskriftet SOPHIE uberørt af disse overvejelser. Dette vil fortsætte som før med at orientere om alt, der sker på museets arbejdsmark. Samtidig vil det ganske som før fungere som en art skitsebog for eventuelle kommende udgivelser fra museet. 🍏

Synkronicitet

ANMELDELSE

af Claus Due

”*Helheden er meningen – og når tilsyneladende adskilte størrelser pludselig ses som sammenhængende, opleves mening.*

Anders Rosendahls 'Synkronicitet' er blandt andet en diskussion af det klassiske filosofiske problem, forholdet mellem bevidsthed og stof, et bud på konsekvensen af kvantefysikken for vort virkelighedsbillede, samt hvordan disse spørgsmål er forbundet til spørgsmålet om livets mening. Kvantefysikken modsiger den rationelle virkelighedsforståelse, der er gældende i den vestlige verden, og som er ba-

seret på Newtons fysik. I denne virkelighedsmodel er universet en livløs maskine, der styres af forudsigelige kausale lovmæssigheder. Astrologi kan tilsyneladende ikke forklares ud fra Newtons model. 'Synkronicitet' er imidlertid relevant for astrologer, fordi bogen giver et bud på et paradigme, hvor astrologi kan give mening. Rosendahl, der er filosof, hævder ikke at have bevist astrologien, men han peger på et paradigme, hvor astrologi ikke er en meningsløs størrelse.

Er alt lige gyldigt?

Postmoderniteten har set et sammenbrud i de store religioner og ideologiers krav på en absolut mening. Mening ses nu som en social konstruktion, og den ene mening kan være lige

så god som den anden. I den forbindelse er astrologi et gyldigt bud på mening på linje med alle andre, men postmoderniteten såvel som astrologien indeholder et paradoks. Hvis alle sandheder siges at være lige gyldige, er der her allerede for postmodernitetens vedkommende tale om et absolut dogme. Endvidere må der være en absolut sandhed et sted, selv om denne sandhed ikke er kendt af den enkelte tænker. Astrologien på sin side peger med sit symbol-system ligeledes på en større mere omfattende virkelighed.

Afgørende for astrologien såvel som for Rosendahls diskussion er, om der findes en objektiv livsmening. Altså, er mening kun noget subjektivt, jeg oplever, eller er den indbygget i livet selv? Er den givet på forhånd? Er der en køreplan for den enkeltes liv? Det er afgørende for astrologien, at der er en sådan mening, at den enkeltes liv er 'synkroniseret' med kosmos. Det peger henimod et ekstra princip, der transcenderer naturvidenskabelige begreber, nemlig psykologen C. G. Jungs begreb synkronicitet. Rosendahl ser en mulighed for, at dette princip kan blive bærende i det, han kalder en 'transmoderne' virkelighedsopfattelse.

Materialisme, dualisme, idealisme og dobbelt-aspekt-teori

'Synkronicitet' er som nævnt en diskussion af det klassiske filosofiske problem mellem bevidsthed og stof, det, som også kaldes det psyko-fysiske problem, og Rosendahl mener, at det er snævert forbundet med spørgsmålet om mening. Materialismen gør gældende, at kun det fysiske uni-

vers eksisterer, og at bevidsthed er et biprodukt af hjernen. Idealismen hævder, at kun bevidstheden eksisterer, og at den fysiske dimension er en illusionen. Dualismen skelner skarpt mellem to dimensioner, bevidstheden og det fysiske. Hvordan de to så interagerer bliver et nyt filosofisk problem.

Rosendahl peger på en fjerde position og mulig løsning: dobbeltaspekt-teorien. Denne teori ser verden som en psyko-fysisk helhed. Bevidsthed og stof er en og samme ting, blot set fra to forskellige vinkler. Rosendahl skelner mellem det ontiske, virkeligheden, som den er, og det epistemiske, virkeligheden, som vi opfatter den. Heri består den egentlige dualisme, ikke i en adskillelse af bevidsthed og stof. For Rosendahl betyder det, at forbindelsen mellem en planetarisk position og en konkret begivenhed ikke skal forklares kausalt, men ved at de to er et og det samme set fra to forskellige vinkler.

Rosendahl gennemgår dobbelt-aspektteorien i den konkrete udformning, som teorien fik i samarbejdet mellem C. G. Jung og kvantefysikeren Wolfgang Pauli. Konsekvensen af kvante-

fysikken for vort virkelighedsbillede er ikke for alvor slået igennem i den almindelige virkelighedsforståelse, skriver Rosendahl, men Wolfgang Pauli og C. G. Jungs hypotese er et forsøg på at formulere det paradigme, som kvantefysikken "tilsiger", nemlig en bagvedliggende helhed, det samme, som astrologien "tilsiger".

Objektiv mening

Hvornår opstår mening, det at livet opleves som meningsfuldt? Det er umuligt at gennemgå hele Rosendahls redegørelse i denne anmeldelse, men det giver "mening" og virker overbevisende, at "Helheden er meningen – og når tilsyneladende adskilte størrelser pludselig ses som sammenhængende, opleves mening" (s. 25).

Filosofi for praktiske astrologer

'Synkronicitet' er en væsentlig udgivelse, idet den giver astrologer mulighed for at tænke astrologi ind i en ramme, der transcenderer kausale og metafysiske forklaringsmodeller. For astrologer, der som undertegnede oplever, at kosmos er mere end en livløs maskine, og som på den anden side skyer spekulative beskrivelser af en alternativ åndelig dimension, der skulle eksistere uafhængigt af det oplevede univers og fungere som forklaringsmodel for astrologien, er 'Synkronicitet' en håndbog i filosofi, der placerer astrologien i en oplevelsesnær dimension. 🍏

Anders Rosendahl
**Synkronicitet –
 når verden giver livet mening**
 Museum Astrologicum 2017
 220 sider, 220,- kr.

Smånyt

Det er blevet lettere at blive medlem af Astrologisk Museums Forening. Museet har fået oprettet en Mobilepay Myshop konto. Dens nummer er på fem cifre, der blot indtastes som modtager, ganske som du plejer.

Bestyrelsen besluttede i foråret, at medlemskab fremover koster **250 kr/år** med termin ved årsskiftet.

En af fordelene ved medlemskab er uhindret adgang til mere end tredive videofilm om astrologi. De findes i museets seneste tjeneste: VIDEOTEKET. Kun medlemmer har adgang, og du tildeles et password. Til gengæld kan du se så mange film, du vil, og så du kan se dem tit, du vil.

En beslutning i foråret har ændret museets status fra at være en frivillig forening til at være en almindelig forening med momspligt. Årsagen har været en betydelig medvind på udgivelser fra forlaget *Museum Astrologicum*. Den har gjort, at vi har overskredet bagatelgrænsen for momsregistrering.

Forlaget har ved en fornuftig prispolitik samt ikke mindst frivillig *con amore* arbejdskraft fået skabt en sund forretning, hvor bøgerne selv tjener sig hjem. Dermed kan forlaget fortsat udgive pionerskrifter.

En anden væsentlig årsag er *print-on-demand* teknologien, der har gjort omkostningerne ved udgivelse lave nok til at bøgerne får en fornuftig udsalgspris. Dertil kommer, at museet

med denne teknologi kan tillade sig at udgive små oplag. Museets udgivelser er 'smalle', dvs. At de trods alt kun interesserer et snævert publikum af astrologiinteresserede.

Til gengæld har det vist sig, at udgivelserne kommer ud på rigtig mange af landets biblioteker (se Ill.). Her står de og 'arbejder', dvs. bidrager til et ændret syn på astrologien, som går væk fra underholdningen og over i en mere nutidig og seriøs retning. Hvilket er i overensstemmelse med museets formål om at give offentligheden et dokumenteret kendskab til astrologien. Filosofien heri er, at hvis vi som astrologer ønsker et ændret syn på faget, så må vi selv gøre benarbejdet. Hvilket museet nu har bidraget til i de seneste atten år. 🍏

Tidsskriftet Sophie udgives efter behov af Astrologisk Museum. Tidligere numre kan findes på Museets hjemmeside: www.asmu.dk/pub
Museets bestyrelse udgør redaktionen, og ansv. red er formanden. Artikler udtrykker forfatterens synspunkter og ikke nødvendigvis Museets.